ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 20ής Ιουνίου 2024*

«Προδικαστική παραπομπή – Προσέγγιση των νομοθεσιών – Βιοκτόνα – Κανονισμός (ΕΕ) 528/2012 – Άρθρο 72 – Απολυμαντικό που περιέχει βιοκτόνα – Περιορισμοί της διαφήμισης – Έννοια των “ανάλογων ενδείξεων” – Στόχος εξασφάλισης υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας των ανθρώπων και των ζώων καθώς και του περιβάλλοντος»

Στην υπόθεση C-296/23,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο, Γερμανία) με απόφαση της 20ής Απριλίου 2023, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 10 Μαΐου 2023, στο πλαίσιο της δίκης

**Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV**

κατά

**dm-drogerie markt GmbH & Co. KG,**

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Arabadjiev, πρόεδρο τμήματος, T. von Danwitz, P. G. Xuereb (εισηγητή), A. Kumin και I. Ziemele, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Αιμιλίου

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV, εκπροσωπούμενη από τον C. Rohnke, Rechtsanwalt,

– η dm-drogerie markt GmbH & Co. KG, εκπροσωπούμενη από τους O. Bludovsky και D. Braunwarth, Rechtsanwälte,

– η Εσθονική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. Kriisa,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

– η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις Ε. Λευθεριώτου και Α.-Ε. Βασιλοπούλου,

– η Λιθουανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την V. Kazlauskaitė-Švenčionienė,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους R. Lindenthal και M. Noll-Ehlers,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

## Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 72, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού (ΕΕ) 528/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2012, σχετικά με τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση βιοκτόνων (ΕΕ 2012, L 167, σ. 1).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV (ένωσης για την καταπολέμηση του αθέμιτου ανταγωνισμού, Γερμανία) (στο εξής: ZBUW) και της dm-drogerie markt GmbH & Co. KG (στο εξής: dm), αλυσίδας καταστημάτων φαρμακευτικών προϊόντων και καλλυντικών που δραστηριοποιείται σε όλη τη Γερμανία, με αντικείμενο την περιγραφή ενός βιοκτόνου στη διαφήμισή του.

### Το νομικό πλαίσιο

#### *Το δίκαιο της Ένωσης*

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 1, 3, 53 και 61 του κανονισμού 528/2012 έχουν ως εξής:

«(1) Τα βιοκτόνα είναι αναγκαία για την καταπολέμηση οργανισμών επιβλαβών για την υγεία του ανθρώπου ή των ζώων, καθώς και οργανισμών που προκαλούν ζημίες σε φυσικά ή μεταποιημένα υλικά. Ωστόσο, τα βιοκτόνα ενδέχεται να εγκυμονούν κινδύνους για τον άνθρωπο, τα ζώα και το περιβάλλον, λόγω των εγγενών ιδιοτήτων τους και του τρόπου χρήσης τους.

[…]

(3) Σκοπός του παρόντος κανονισμού είναι η βελτίωση της ελεύθερης κυκλοφορίας των βιοκτόνων στο εσωτερικό της [Ευρωπαϊκής] Ένωσης και η διασφάλιση ενός υψηλού επίπεδου προστασίας τόσο της υγείας των ανθρώπων και των ζώων, όσο και του περιβάλλοντος. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην προστασία των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, όπως οι έγκυες και τα παιδιά. Ο παρών κανονισμός θα πρέπει να εδράζεται στην αρχή της προφύλαξης, ώστε να εξασφαλίζεται ότι η παρασκευή και η διάθεση δραστικών ουσιών και βιοκτόνων στην αγορά δεν έχουν επιβλαβείς επιδράσεις στην υγεία των ανθρώπων ή των ζώων ή μη αποδεκτές επιδράσεις στο περιβάλλον. Ενόψει της άρσης, στον μέγιστο δυνατό βαθμό, των εμποδίων που παρεμβάλλονται στο εμπόριο

των βιοκτόνων, θα πρέπει να θεσπιστούν κανόνες για την έγκριση των δραστικών ουσιών και για τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση των βιοκτόνων, συμπεριλαμβανομένων κανόνων για την αμοιβαία αναγνώριση των αδειών και το παράλληλο εμπόριο.

[…]

(53) Για να μπορούν οι καταναλωτές να επιλέγουν με επίγνωση, να διευκολυνθεί η εφαρμογή και να παρέχεται επισκόπηση της χρήσης τους, τα κατεργασμένα υλικά θα πρέπει να φέρουν κατάλληλη επισήμανση.

[…]

(61) Η αποτελεσματική πληροφόρηση σχετικά με τους κινδύνους που οφείλονται σε βιοκτόνα και τα μέτρα διαχείρισης κινδύνων αποτελούν ουσιώδες μέρος του συστήματος που θεσπίζεται με τον παρόντα κανονισμό. […]»

4 Το άρθρο 1 του κανονισμού φέρει τον τίτλο «Σκοπός και αντικείμενο» και ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Σκοπός του παρόντος κανονισμού είναι η βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς μέσω της εναρμόνισης των κανόνων σχετικά με τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση βιοκτόνων και η εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας ανθρώπων και ζώων και του περιβάλλοντος. Οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού στηρίζονται στην αρχή της προφύλαξης, σκοπός της οποίας είναι η παροχή εγγυήσεων για την προστασία της υγείας των ανθρώπων και των ζώων και του περιβάλλοντος. Δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στην προστασία των ευπαθών ομάδων.»

5 Το άρθρο 3 του εν λόγω κανονισμού φέρει τον τίτλο «Ορισμοί» και έχει ως εξής:

«1. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

α) “βιοκτόνο”:

– κάθε ουσία ή μείγμα, στη μορφή υπό την οποία παραδίδεται στον χρήστη, που περιέχει, παράγει ή αποτελείται από μια ή περισσότερες δραστικές ουσίες και προορίζεται να καταστρέφει, να εμποδίζει, να καθιστά αβλαβή, να προλαμβάνει τη δράση ή να ασκεί άλλη περιοριστική δράση σε οποιονδήποτε επιβλαβή οργανισμό με οποιοδήποτε μέσο πέραν της απλής φυσικής ή μηχανικής δράσης,

– κάθε ουσία ή μείγμα, που παράγεται από ουσίες ή μείγματα που δεν εμπίπτουν τα ίδια στην πρώτη περίπτωση, το οποίο θα χρησιμοποιείται με σκοπό να καταστρέφει, να εμποδίζει, να καθιστά αβλαβή, να προλαμβάνει τη δράση ή να ασκεί άλλη περιοριστική δράση σε οποιονδήποτε επιβλαβή οργανισμό με οποιοδήποτε μέσο πέραν της απλής φυσικής ή μηχανικής δράσης,

κατεργασμένο αντικείμενο που λειτουργεί κυρίως ως βιοκτόνο θεωρείται βιοκτόνο·

[…]

κε) “διαφήμιση”: τρόπος προώθησης της πώλησης ή χρήσης βιοκτόνων με έντυπα, ηλεκτρονικά ή άλλα μέσα·

[…]».

6 Το άρθρο 17 του εν λόγω κανονισμού φέρει τον τίτλο «Διάθεση στην αγορά και χρήση βιοκτόνων» και ορίζει τα εξής:

«1. Δεν επιτρέπεται να διατίθενται στην αγορά ή να χρησιμοποιούνται βιοκτόνα εάν δεν έχει εκδοθεί σχετική άδεια σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό.

[…]

5. Τα βιοκτόνα πρέπει να χρησιμοποιούνται με τήρηση των όρων και προϋποθέσεων που αφορούν τη χορήγηση άδειας και καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 22 παράγραφος 1 και των σχετικών με την επισήμανση και συσκευασία απαιτήσεων, οι οποίες καθορίζονται στο άρθρο 69.

Η ορθή χρήση συνεπάγεται την ορθολογική εφαρμογή ενός συνδυασμού φυσικών, βιολογικών, χημικών ή άλλων μέτρων, κατά περίπτωση, χάρη στα οποία η χρήση των βιοκτόνων περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο, λαμβάνονται δε τα ενδεδειγμένα προφυλακτικά μέτρα.

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να χορηγηθούν στο κοινό κατάλληλες πληροφορίες για τα οφέλη και τους κινδύνους που σχετίζονται με τα βιοκτόνα και για τρόπους ελαχιστοποίησης της χρήσης τους.

[…]»

7 Το κεφάλαιο XV του κανονισμού 528/2012 φέρει τον τίτλο «Πληροφόρηση και επικοινωνία» και περιλαμβάνει το τμήμα 2, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πληροφόρηση σχετικά με τα βιοκτόνα» και περιέχει τα άρθρα 69 έως 73.

8 Το άρθρο 69 του κανονισμού φέρει τον τίτλο «Ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση των βιοκτόνων» και έχει ως εξής:

«1. Οι κάτοχοι αδείας μεριμνούν προκειμένου τα βιοκτόνα να ταξινομούνται, να συσκευάζονται και να επισημαίνονται σύμφωνα με την εγκεκριμένη συνοπτική περιγραφή των χαρακτηριστικών του βιοκτόνου, ειδικότερα τις δηλώσεις κινδύνου και τις δηλώσεις προφυλάξεων που αναφέρονται στο άρθρο 22 παράγραφος 2 στοιχείο θ) και σύμφωνα με την οδηγία 1999/45/ΕΚ [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαΐου 1999, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που αφορούν την ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση των επικίνδυνων παρασκευασμάτων (ΕΕ 1999, L 200, σ. 1)] και, κατά περίπτωση, τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία των ουσιών και των μειγμάτων, την τροποποίηση και την κατάργηση των οδηγιών 67/548/ΕΟΚ και 1999/45/ΕΚ και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 (ΕΕ 2008, L 353, σ. 1)].

Επιπλέον, τα προϊόντα που ενδέχεται να εκληφθούν ως τρόφιμα, συμπεριλαμβανομένων των ποτών ή ζωοτροφές συσκευάζονται κατά τρόπο ώστε να μειώνεται στο ελάχιστο η πιθανότητα τέτοιου σφάλματος. Εάν διατίθενται στο ευρύ κοινό, περιέχουν συστατικά που αποθαρρύνουν την κατανάλωσή τους και ειδικότερα δεν είναι ελκυστικά για τα παιδιά.

2. Πέραν της συμμόρφωσης προς την παράγραφο 1, οι κάτοχοι αδείας μεριμνούν προκειμένου οι ετικέτες να μην είναι παραπλανητικές όσον αφορά τους κινδύνους από το προϊόν για την υγεία των ανθρώπων, των ζώων ή το περιβάλλον, ή για την ποιότητά του και, πάντως, να μην φέρουν τις ενδείξεις “βιοκτόνο περιορισμένου κινδύνου”, “μη τοξικό”, “αβλαβές”, “φυσικό”, “φιλικό προς το περιβάλλον”, “φιλικό προς τα ζώα” ή ανάλογες ενδείξεις. […]

[…]»

9 Το άρθρο 72 του κανονισμού 528/2012 φέρει τον τίτλο «Διαφήμιση» και προβλέπει τα εξής:

«1. Όλες οι διαφημίσεις βιοκτόνων, πέραν της συμμόρφωσης με τον κανονισμό [1272/2008], περιλαμβάνουν τις φράσεις “Χρησιμοποιείτε τα βιοκτόνα με ασφαλή τρόπο. Να διαβάζετε πάντα την ετικέτα και τις πληροφορίες για το προϊόν πριν από τη χρήση”. Οι φράσεις αυτές διακρίνονται σαφώς από την υπόλοιπη διαφήμιση και είναι ευανάγνωστες.

2. Οι διαφημιστές μπορούν να αντικαθιστούν τη λέξη “βιοκτόνα” στις προβλεπόμενες φράσεις με σαφή αναφορά στον διαφημιζόμενο τύπο προϊόντων.

3. Οι διαφημίσεις βιοκτόνων δεν αναφέρονται στο προϊόν κατά τρόπο παραπλανητικό όσον αφορά τους κινδύνους που ενέχει για την υγεία των ανθρώπων, των ζώων ή το περιβάλλον, ή όσον αφορά την αποτελεσματικότητά του. Η διαφήμιση βιοκτόνου δεν περιλαμβάνει σε καμία περίπτωση τις ενδείξεις “βιοκτόνο περιορισμένου κινδύνου”, “μη τοξικό”, “αβλαβές”, “φυσικό”, “φιλικό προς το περιβάλλον”, “φιλικό προς τα ζώα” ή ανάλογες ενδείξεις.»

### *Το γερμανικό δίκαιο*

10 Το άρθρο 3 του Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (νόμου κατά του αθέμιτου ανταγωνισμού), της 3ης Ιουλίου 2004 (BGBl. 2004 I, σ. 1414), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, απαγορεύει τις αθέμιτες εμπορικές συμπεριφορές.

11 Το άρθρο 3a του νόμου αυτού φέρει τον τίτλο «Παράβαση του νόμου» και έχει ως εξής:

«Αθέμιτα ενεργεί όποιος παραβαίνει διάταξη του νόμου η οποία έχει ως σκοπό, μεταξύ άλλων, να ρυθμίσει τη συναλλακτική συμπεριφορά προς το συμφέρον των συναλλασσομένων στη σχετική αγορά και η παράβαση δύναται να βλάψει σημαντικά τα συμφέροντα των καταναλωτών, άλλων συναλλασσομένων ή των ανταγωνιστών»

12 Το άρθρο 8 του εν λόγω νόμου φέρει τον τίτλο «Άρση και παράλειψη της προσβολής» και ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Στις περιπτώσεις αθέμιτων εμπορικών πρακτικών κατά την έννοια των άρθρων 3 ή 7, μπορεί να ζητηθεί η άρση και, σε περίπτωση κινδύνου υποτροπής, η παράλειψή τους στο μέλλον. […]»

## Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

13 Από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι η dm διέθετε προς πώληση, και μέσω του διαδικτύου, απολυμαντικό με την ονομασία «BioLYTHE» (στο εξής: επίμαχο προϊόν). Η ετικέτα που επικολλήθηκε στο προϊόν αυτό περιελάμβανε, κάτω από την ονομασία του

προϊόντος, τις ενδείξεις «Γενικό οικολογικό απολυμαντικό ευρέος φάσματος», «Απολύμανση του δέρματος, των χεριών και των επιφανειών», «Αποτελεσματικό κατά του SARS-Corona» καθώς και «Φιλικό προς το δέρμα • Bio • χωρίς αλκοόλ».

14 Η ZBUW, εκτιμώντας ότι επρόκειτο για αθέμιτη διαφήμιση λόγω φερόμενης παράβασης, εκ μέρους της dm, των κανόνων συμπεριφοράς στην οικεία αγορά που προβλέπει ο κανονισμός 528/2012, και κατόπιν ατελέσφορης οχλήσεως της dm, άσκησε αγωγή ενώπιον του Landgericht Karlsruhe (πρωτοδικείου Καρλσρούης, Γερμανία) ζητώντας, κατ' ουσίαν, να υποχρεωθεί η dm, επ' απειλή των προσδιοριζόμενων στην αγωγή κυρώσεων, να παύσει να χαρακτηρίζει ή να διαθέτει στο εμπόριο το επίμαχο προϊόν ως «Γενικό οικολογικό απολυμαντικό ευρέος φάσματος» και/ή «φιλικό προς το δέρμα» και/ή «bio» κατά τη διαφήμισή του ή στην ετικέτα του προϊόντος.

15 Με απόφαση της 25ης Μαρτίου 2021, το ως άνω δικαστήριο έκανε δεκτή την αγωγή.

16 Κατά της αποφάσεως αυτής, η dm άσκησε έφεση ενώπιον του Oberlandesgericht Karlsruhe (εφετείου Καρλσρούης, Γερμανία), το οποίο τη μεταρρύθμισε εν μέρει. Το εν λόγω δικαστήριο διαπίστωσε εκ προοιμίου ότι το επίμαχο προϊόν συνιστούσε βιοκτόνο, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 528/2012, και ότι οι επίμαχες ενδείξεις στην ετικέτα του προϊόντος, ιδίως η ένδειξη «φιλικό προς το δέρμα», ενέπιπταν στην έννοια της «διαφήμισης», όπως ορίζεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο κε', του κανονισμού 528/2012 και διέπεται από το άρθρο 72 του ίδιου κανονισμού.

17 Το εν λόγω δικαστήριο έκρινε ότι κοινό στοιχείο των ενδείξεων που απαριθμούνται στο άρθρο 72, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 528/2012 είναι η υποβάθμιση, υπό μορφή γενικής δήλωσης, των κινδύνων που μπορεί να ενέχει το βιοκτόνο για την υγεία των ανθρώπων, των ζώων ή για το περιβάλλον ή όσον αφορά την αποτελεσματικότητά του. Επομένως, στην έννοια των «ανάλογων ενδείξεων», υπό την έννοια της ως άνω διάταξης, εμπίπτουν οι ενδείξεις σχετικά με τους κινδύνους του βιοκτόνου οι οποίες, κατά το μέτρο που υποβαθμίζουν με γενικό τρόπο τους εν λόγω κινδύνους, είναι παρεμφερείς με τις ενδείξεις που παρατίθενται ενδεικτικώς στη διάταξη αυτή.

18 Στο πλαίσιο αυτό, το ίδιο δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ένδειξη «φιλικό προς το δέρμα», η οποία χρησιμοποιείται από την dm για το οικείο προϊόν, δεν συνιστά «ανάλογη ένδειξη», κατά την έννοια του άρθρου 72, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 528/2012. Ειδικότερα, η συγκεκριμένη ένδειξη δεν υποβαθμίζει τον κίνδυνο που ενέχει το επίμαχο προϊόν, τις επιπτώσεις του ή την πιθανότητα πρόκλησης βλαβών εξ αυτών (όπως οι ενδείξεις «βιοκτόνο περιορισμένου κινδύνου», «μη τοξικό», «αβλαβές») ούτε γενικώς ούτε, τουλάχιστον, ειδικώς όσον αφορά, συνολικά, την υγεία των ανθρώπων, των ζώων ή το περιβάλλον. Κατά το Oberlandesgericht Karlsruhe (εφετείο Καρλσρούης), η ένδειξη «φιλικό προς το δέρμα» περιγράφει, αν και με πολύ γενικό τρόπο, την επίδραση του επίμαχου προϊόντος σε συγκεκριμένο όργανο, ήτοι στο ανθρώπινο δέρμα.

19 Η ZBUW άσκησε αναίρεση κατά της ως άνω απόφασης του Oberlandesgericht Karlsruhe (εφετείου Καρλσρούης) ενώπιον του Bundesgerichtshof (Ανώτατου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου, Γερμανία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου.

20 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, κατ' αρχάς, ότι το γράμμα του άρθρου 72, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 528/2012, δεν μπορεί, αφ' εαυτού, να δώσει απάντηση στο ερώτημα τι νοείται ως «ανάλογες ενδείξεις», κατά την εν λόγω διάταξη. Εντούτοις, εκτιμά ότι ο σκοπός της

διάταξης αυτής καθώς και η αλληλεπίδρασή της με το άρθρο 72, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, του κανονισμού συνηγορούν υπέρ της προσέγγισης του Oberlandesgericht Karlsruhe (εφετείου Καρλσρούης).

21 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι οι ενδείξεις περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 72, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 528/2012 απαγορεύονται στις διαφημίσεις βιοκτόνων, τούτο δε ανεξαρτήτως του ζητήματος κατά πόσον είναι ικανές να παραπλανήσουν τον χρήστη ως προς τους κινδύνους που τα προϊόντα αυτά μπορεί να ενέχουν για την υγεία του ανθρώπου, των ζώων ή για το περιβάλλον ή ως προς την αποτελεσματικότητά τους. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, όπως και το Oberlandesgericht Karlsruhe (εφετείο Καρλσρούης), ότι σκοπός του ως άνω κανονισμού δεν είναι να απαγορεύσει άνευ ετέρου, στις διαφημίσεις βιοκτόνων, τις ενδείξεις που αφορούν την ύπαρξη και, ενδεχομένως, τη σημασία ή την ανυπαρξία ορισμένων από τους κινδύνους αυτούς, τούτο δε ανεξαρτήτως της ακρίβειας των εν λόγω ενδείξεων, η οποία πρέπει να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα της απαγόρευσης παραπλάνησης του χρήστη, κατά την έννοια του άρθρου 72, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, του εν λόγω κανονισμού.

22 Επομένως, κατά το αιτούν δικαστήριο, το άρθρο 72, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 528/2012 δεν αποκλείει από τις επιτρεπόμενες στις διαφημίσεις βιοκτόνων ενδείξεις, οι οποίες ακριβώς δεν είναι παραπλανητικές, ειδικές ενδείξεις, ακόμη και τεκμηριωμένες, σχετικά με την απουσία κινδύνων ή τον χαμηλό κίνδυνο τέτοιων προϊόντων, ή ακόμη και τη θετική τους επίδραση από ορισμένες απόψεις. Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει συναφώς ότι οι γενικές ενδείξεις έχουν, στην καλύτερη περίπτωση, μικρή ή μηδενική πληροφοριακή αξία για τους καταναλωτές. Αντιθέτως, οι ως άνω τεκμηριωμένες ειδικές ενδείξεις παρέχουν στους καταναλωτές σημαντικές και χρήσιμες πληροφορίες. Πάντως, το συμφέρον των καταναλωτών προς πληροφόρηση πρέπει να συμπεριληφθεί στην ειδική ισορροπία την οποία αποσκοπεί ο κανονισμός να επιτύχει μεταξύ της ελεύθερης κυκλοφορίας των βιοκτόνων και της επιδίωξης ενός υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας των ανθρώπων και των ζώων καθώς και του περιβάλλοντος.

23 Συνεπώς, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι ο όρος «ανάλογες ενδείξεις», κατά το άρθρο 72, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 528/2012, έχει την έννοια ότι καθοριστικής σημασίας είναι το σύνολο των κοινών χαρακτηριστικών των ενδείξεων που παρατίθενται ενδεικτικά στην εν λόγω διάταξη, ήτοι όχι μόνον το γεγονός ότι υποβαθμίζουν τον κίνδυνο, αλλά και ο γενικός χαρακτήρας τους. Συνεπώς, δεν αποτελεί «ανάλογη ένδειξη», κατά την έννοια της ως άνω διάταξης, η ένδειξη η οποία αναφέρεται αποκλειστικώς σε ειδικές πτυχές του βιοκτόνου, χωρίς να αρνείται την ύπαρξη πιθανών επιβλαβών παρενεργειών.

24 Όσον αφορά απολυμαντικό όπως το επίμαχο προϊόν, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι ο μέσος καταναλωτής, ο οποίος είναι ευλόγως ενημερωμένος και προσεκτικός, ερμηνεύει την ένδειξη «φιλικό προς το δέρμα» υπό την έννοια ότι απλώς σχετικοποιεί τις επιβλαβείς παρενέργειες του εν λόγω προϊόντος. Ως εκ τούτου, η ένδειξη αυτή δεν κάνει τους καταναλωτές να αντιμετωπίζουν με λιγότερο κριτικό πνεύμα τη χρήση του επίμαχου προϊόντος. Η εν λόγω αντίληψη του κοινού ενισχύεται από την υποχρέωση επισήμανσης που προβλέπει το άρθρο 72, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 528/2012.

25 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, δεδομένου ότι η ZBUW δεν μπορεί να ασκήσει αγωγή για παύση και παράλειψη της διαφήμισης που παρουσιάζει το επίμαχο προϊόν ως προϊόν που είναι «φιλικό προς το δέρμα» στηριζόμενη σε παράβαση της προβλεπόμενης στο άρθρο 72,

παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 528/2012 απαγόρευσης παραπλάνησης του χρήστη, η ερμηνεία του άρθρου 72, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού αυτού είναι, εν προκειμένω, κρίσιμη.

26 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Αποτελούν “ανάλογες ενδείξεις” κατά την έννοια του άρθρου 72, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού [528/2012] μόνον ενδείξεις περιλαμβανόμενες σε διαφήμιση οι οποίες, ακριβώς όπως οι όροι που απαριθμούνται ρητώς στην [εν λόγω διάταξη], υποβαθμίζουν συλλήβδην τις ιδιότητες του βιοκτόνου όσον αφορά τους κινδύνους που ενέχει για την υγεία των ανθρώπων, των ζώων ή το περιβάλλον, ή όσον αφορά την αποτελεσματικότητά του, ή μήπως στις “ανάλογες ενδείξεις” εμπίπτει κάθε όρος ο οποίος υποβαθμίζει τους κινδύνους που ενέχει το προϊόν για την υγεία των ανθρώπων, των ζώων ή το περιβάλλον, ή το ζήτημα της αποτελεσματικότητάς του, κατά τρόπο παρόμοιο με τους όρους που απαριθμούνται συγκεκριμένα, χωρίς όμως να έχει κατ’ ανάγκην εξίσου γενικό χαρακτήρα με τους εν λόγω όρους;»

**Επί του προδικαστικού ερωτήματος**

27 Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ’ ουσίαν, αν το άρθρο 72, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 528/2012 έχει την έννοια ότι ο όρος «ανάλογες ενδείξεις», κατά την εν λόγω διάταξη, περιλαμβάνει κάθε ένδειξη στη διαφήμιση βιοκτόνων η οποία, όπως και οι ενδείξεις που διαλαμβάνονται στην ως άνω διάταξη, υποβαθμίζει τους κινδύνους που μπορεί να ενέχει ένα βιοκτόνο για την υγεία του ανθρώπου, των ζώων ή για το περιβάλλον ή όσον αφορά την αποτελεσματικότητά του, χωρίς ωστόσο να έχει γενικό χαρακτήρα.

28 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, για την ερμηνεία διάταξης του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη το γράμμα της, το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας η εν λόγω διάταξη αποτελεί μέρος (απόφαση της 5ης Μαρτίου 2024, Défense Active des Amateurs d’Armes κ.λπ., C-234/21, EU:C:2024:200, σκέψη 34 και εκεί μνημονευόμενη).

29 Όσον αφορά το γράμμα της παραγράφου 3 του άρθρου 72 του κανονισμού 528/2012, η εν λόγω παράγραφος προβλέπει, στην πρώτη περίοδο, ότι οι διαφημίσεις βιοκτόνων δεν πρέπει να αναφέρονται στο προϊόν κατά τρόπο παραπλανητικό όσον αφορά τους κινδύνους που ενέχει για την υγεία των ανθρώπων, των ζώων ή το περιβάλλον, ή όσον αφορά την αποτελεσματικότητά του. Η δεύτερη περίοδος της εν λόγω παραγράφου διευκρινίζει ότι η διαφήμιση βιοκτόνου δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να περιλαμβάνει τις ενδείξεις «βιοκτόνο περιορισμένου κινδύνου», «μη τοξικό», «αβλαβές», «φυσικό», «φιλικό προς το περιβάλλον», «φιλικό προς τα ζώα» ή ανάλογες ενδείξεις.

30 Όσον αφορά ειδικότερα τον όρο «ανάλογες ενδείξεις», κατά το άρθρο 72, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 528/2012, διαπιστώνεται ότι οι λέξεις «ανάλογες» και «ενδείξεις» χρησιμοποιούνται αναφερόμενες στις ενδείξεις που απαριθμούνται στην εν λόγω περίοδο, ήτοι «βιοκτόνο περιορισμένου κινδύνου», «μη τοξικό», «αβλαβές», «φυσικό», «φιλικό προς το περιβάλλον» και «φιλικό προς τα ζώα».

31 Αφενός, από τη διατύπωση των ως άνω ενδείξεων προκύπτει ότι αυτές αντιφάσκουν, μέσω των ίδιων των όρων που χρησιμοποιούνται σε αυτές, προς την ύπαρξη διαφόρων κινδύνων για τον άνθρωπο, τα ζώα και για το περιβάλλον, τους οποίους ενέχουν τα βιοκτόνα προϊόντα, όπως προκύπτει από το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του εν λόγω κανονισμού, σε συνδυασμό με την αιτιολογική του σκέψη 1, λόγω των εγγενών ιδιοτήτων τους και του τρόπου χρήσης τους.

32 Αφετέρου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το γράμμα του άρθρου 72, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 528/2012 ουδεμία ένδειξη περιέχει ότι η απαγόρευση χρήσης στη διαφήμιση βιοκτόνων αφορά μόνον τις γενικές ενδείξεις.

33 Επομένως, από το γράμμα του άρθρου 72, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 528/2012 προκύπτει ότι ο κοινός χαρακτήρας των ενδείξεων που απαριθμούνται στη διάταξη αυτή έγκειται στο γεγονός ότι οι εν λόγω ενδείξεις υποβαθμίζουν τους κινδύνους που ενδέχεται να ενέχουν τα βιοκτόνα για την υγεία του ανθρώπου, των ζώων ή για το περιβάλλον ή όσον αφορά την αποτελεσματικότητά τους, ή ακόμη και αποκλείουν την ύπαρξη των ως άνω κινδύνων, χωρίς ωστόσο να έχουν κατ’ ανάγκη γενικό χαρακτήρα.

34 Όσον αφορά το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 72, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 528/2012, επισημαίνεται, κατ’ αρχάς, ότι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 61 του κανονισμού, ουσιώδες στοιχείο του συστήματος που θεσπίζει ο εν λόγω κανονισμός είναι, μεταξύ άλλων, η αποτελεσματική πληροφόρηση σχετικά με τους κινδύνους που οφείλονται σε βιοκτόνα. Ως εκ τούτου, η διαφήμιση των βιοκτόνων πρέπει να παρέχει στους καταναλωτές τη δυνατότητα να λαμβάνουν επαρκή πληροφόρηση σχετικά με τους κινδύνους που συνδέονται με τη χρήση των προϊόντων αυτών, ώστε να μην υποτιμούν τους σχετικούς κινδύνους και να προβαίνουν σε συνειδητές επιλογές κατά την αγορά τέτοιων προϊόντων.

35 Εν συνεχεία, διαπιστώνεται ότι το άρθρο 72, παράγραφος 3, του κανονισμού 528/2012 πρέπει να ερμηνεύεται σε συνδυασμό με τους κανόνες οι οποίοι αφορούν την επισήμανση των βιοκτόνων και προβλέπονται στο άρθρο 69 του κανονισμού. Πράγματι, από την παράγραφο 1 του άρθρου 69, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 53 του ίδιου κανονισμού, προκύπτει ότι η επισήμανση τέτοιων προϊόντων παρέχει στους καταναλωτές πληροφορίες σχετικά με τα προϊόντα, οι οποίες τους παρέχουν τη δυνατότητα να κάνουν συνειδητές επιλογές, και περιέχει ειδικότερα τις δηλώσεις κινδύνου και τις δηλώσεις προφυλάξεων που αναφέρονται στην οδηγία 1999/45 και στον κανονισμό 1272/2008.

36 Τέλος, το άρθρο 69, παράγραφος 2, του κανονισμού 528/2012 επισημαίνει, με μία μόνο περίοδο, ότι η επισήμανση των βιοκτόνων δεν μπορεί να είναι παραπλανητική ως προς τον κίνδυνο που τα προϊόντα αυτά παρουσιάζουν για την υγεία των ανθρώπων, των ζώων ή για το περιβάλλον ή ως προς την αποτελεσματικότητά τους, και ορίζει ότι, εν πάση περιπτώσει, η επισήμανση δεν πρέπει να περιλαμβάνει τις ενδείξεις τις οποίες η διάταξη αυτή απαριθμεί και οι οποίες είναι πανομοιότυπες με εκείνες του άρθρου 72, παράγραφος 3, του κανονισμού, οι οποίες είναι προδήλως παραπλανητικές.

37 Στο ίδιο πλαίσιο, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το άρθρο 72, παράγραφος 3, του κανονισμού 528/2012 θεσπίζει μια γενική ρύθμιση για τη διαφήμιση των βιοκτόνων η οποία στηρίζεται στην αντίδραση των καταναλωτών ως προς την αντίληψη των κινδύνων που τα προϊόντα αυτά δύνανται να ενέχουν για την υγεία του ανθρώπου, των ζώων ή για το περιβάλλον και η οποία εφαρμόζεται ανεξαρτήτως των πραγματικών κινδύνων και ιδιοτήτων των εν λόγω προϊόντων.

38 Οι ενδείξεις που μνημονεύονται στο άρθρο 72, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 528/2012, συμπεριλαμβανομένου του όρου «ανάλογες ενδείξεις», αποτελούν παραδείγματα προδήλως παραπλανητικών ως προς τους εν λόγω κινδύνους ενδείξεων και, ως εκ τούτου, απαγορεύεται να χρησιμοποιούνται στη διαφήμιση βιοκτόνων, σύμφωνα με το άρθρο 72, παράγραφος 3, του κανονισμού.

39 Ως εκ τούτου, όσον αφορά την κρισιμότητα του προβαλλόμενου γενικού χαρακτήρα των ενδείξεων που διαλαμβάνονται στο άρθρο 72, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του ως άνω κανονισμού, μια ένδειξη, τόσο γενική όσο και ειδική, μπορεί προδήλως να παραπλανήσει τον χρήστη ως προς τους κινδύνους που συνδέονται με τη χρήση βιοκτόνων, μέσω της υποβάθμισης των κινδύνων που τα βιοκτόνα ενδέχεται να ενέχουν για την υγεία του ανθρώπου, των ζώων ή για το περιβάλλον ή όσον αφορά την αποτελεσματικότητά τους, ή ακόμη και μέσω της άρνησης ύπαρξης των κινδύνων αυτών, οπότε ένας τέτοιος γενικός χαρακτήρας δεν μπορεί να είναι κρίσιμος προκειμένου να καθοριστεί αν ένδειξη που αφορά βιοκτόνο εμπίπτει στις «ανάλογες ενδείξεις», κατά την έννοια του άρθρου 72, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του ίδιου κανονισμού.

40 Ο σκοπός που επιδιώκει ο κανονισμός 528/2012, όπως προκύπτει από το άρθρο 1, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα της αιτιολογικής του σκέψης 3, είναι η βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς μέσω της εναρμόνισης των κανόνων σχετικά με τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση βιοκτόνων και η εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας των ανθρώπων και των ζώων και του περιβάλλοντος, οι δε διατάξεις του στηρίζονται στην αρχή της προφύλαξης, σκοπός της οποίας είναι η παροχή εγγυήσεων για την προστασία της υγείας των ανθρώπων και των ζώων και του περιβάλλοντος (απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2021, Biofa, C-29/20, EU:C:2021:843, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

41 Συναφώς, επισημαίνεται ότι από το άρθρο 17, παράγραφος 5, τρίτο εδάφιο, του εν λόγω κανονισμού προκύπτει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να χορηγηθούν στο κοινό κατάλληλες πληροφορίες για τα οφέλη και τους κινδύνους που σχετίζονται με τα βιοκτόνα και για τρόπους ελαχιστοποίησης της χρήσης τους.

42 Συνεπώς, ο νομοθέτης της Ένωσης είχε την πρόθεση να επιδιώξει συγκεκριμένη ισορροπία μεταξύ της ελεύθερης κυκλοφορίας των βιοκτόνων και ενός υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας ανθρώπων και ζώων καθώς και του περιβάλλοντος (απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2023, CIHEF κ.λπ., C-147/21, EU:C:2023:31, σκέψη 64).

43 Για τον σκοπό αυτόν, με το άρθρο 72, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 528/2012, ο νομοθέτης της Ένωσης θέλησε να ρυθμίσει, κατά τρόπο λεπτομερή και πλήρη, τη διατύπωση των ενδείξεων οι οποίες αφορούν τους κινδύνους που συνδέονται με τη χρήση των βιοκτόνων και οι οποίες μπορούν να περιλαμβάνονται στη διαφήμιση των προϊόντων αυτών, καθόσον το εν λόγω άρθρο προβλέπει την αναγραφή υποχρεωτικής ένδειξης, απαγορεύει ρητώς ορισμένες ενδείξεις και αποβλέπει, γενικότερα, στην απαγόρευση οποιασδήποτε διαφημιστικής ένδειξης που θα μπορούσε να παραπλανήσει τον χρήστη ως προς τους κινδύνους που προκαλούν τα συγκεκριμένα προϊόντα (απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2023, CIHEF κ.λπ., C-147/21, EU:C:2023:31, σκέψη 63).

44 Υπό τις εν λόγω συνθήκες, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 33 της παρούσας απόφασης, ενδείξεις που δεν υποβαθμίζουν ούτε αποκλείουν τους κινδύνους που τα βιοκτόνα μπορούν να ενέχουν για την υγεία των ανθρώπων, των ζώων ή για το περιβάλλον ή

όσον αφορά την αποτελεσματικότητά τους δεν εμπίπτουν, κατ' αρχήν, στην απαγόρευση χρήσης στη διαφήμιση των βιοκτόνων την οποία προβλέπει το άρθρο 72, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού.

45 Αντιθέτως, δεν μπορεί να επιτρέπεται η χρήση διαφημιστικών ενδείξεων για βιοκτόνα οι οποίες αναφέρονται στην απουσία κινδύνων ή σε χαμηλό κίνδυνο ή σε ορισμένες θετικές επιδράσεις των προϊόντων αυτών προκειμένου να υποβαθμιστούν οι εν λόγω κίνδυνοι ή ακόμη και να αποκλειστεί η ύπαρξή τους. Όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις της, τέτοιες ενδείξεις μπορούν να ευνοήσουν την υπερβολική, αμελή ή εσφαλμένη χρήση των εν λόγω προϊόντων, αντιθέτως προς τον σκοπό της κατά το δυνατόν ελαχιστοποίησης της χρήσης τους.

46 Εν προκειμένω, όσον αφορά την ένδειξη «φιλικό προς το δέρμα» που χρησιμοποιείται στη διαφήμιση του επίμαχου βιοκτόνου, αρκεί να επισημανθεί ότι μια τέτοια ένδειξη, η οποία, εκ πρώτης όψεως, δημιουργεί θετικό συνειρμό, αποτρέποντας τον υπαινιγμό οποιουδήποτε κινδύνου, είναι ικανή να σχετικοποιήσει τις επιβλαβείς παρενέργειες του προϊόντος αυτού, ή ακόμη, όπως υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, η Ελληνική Κυβέρνηση και η Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις τους, αφήνει να εννοηθεί ότι το εν λόγω προϊόν θα μπορούσε και να είναι ωφέλιμο για το δέρμα. Μια τέτοια ένδειξη έχει παραπλανητικό χαρακτήρα ο οποίος δικαιολογεί την απαγόρευση της χρήσης της στη διαφήμιση του προϊόντος, κατά την έννοια του άρθρου 72, παράγραφος 3, του κανονισμού 528/2012.

47 Η ως άνω ερμηνεία δεν αναιρείται από το γεγονός ότι, δυνάμει της υποχρεωτικής ένδειξης που προβλέπει το άρθρο 72, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 528/2012, η διαφήμιση πρέπει να αναφέρει, κατά τρόπο σαφή και ευανάγνωστο, ότι ο καταναλωτής πρέπει να χρησιμοποιεί τα βιοκτόνα με ασφαλή τρόπο και να διαβάζει πάντα την ετικέτα και τις πληροφορίες που τα αφορούν πριν από κάθε χρήση. Όπως επισήμανε η Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις της, η ανάγνωση της ετικέτας θα μπορούσε ακόμη και να αποσπάσει την προσοχή των καταναλωτών από άλλες πληροφορίες που περιλαμβάνονται σ' αυτήν.

48 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 72, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού 528/2012 έχει την έννοια ότι ο όρος «ανάλογες ενδείξεις», κατά την εν λόγω διάταξη, περιλαμβάνει κάθε ένδειξη στη διαφήμιση βιοκτόνων η οποία, όπως και οι ενδείξεις που διαλαμβάνονται στην ως άνω διάταξη, αναφέρεται στα προϊόντα αυτά κατά τρόπο που θα μπορούσε να παραπλανήσει τον χρήστη ως προς τους κινδύνους που ενδέχεται να ενέχουν τα προϊόντα για την υγεία του ανθρώπου, των ζώων ή για το περιβάλλον ή ως προς την αποτελεσματικότητά τους, υποβαθμίζοντας τους εν λόγω κινδύνους ή ακόμη και αποκλείοντας την ύπαρξή τους, χωρίς ωστόσο να έχει κατ' ανάγκην γενικό χαρακτήρα.

## Επί των δικαστικών εξόδων

49 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

**Το άρθρο 72, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού (ΕΕ) 528/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2012, σχετικά με τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση βιοκτόνων,**

**έχει την έννοια ότι:**

**ο όρος «ανάλογες ενδείξεις», κατά την εν λόγω διάταξη, περιλαμβάνει κάθε ένδειξη στη διαφήμιση βιοκτόνων η οποία, όπως και οι ενδείξεις που διαλαμβάνονται στην ως άνω διάταξη, αναφέρεται στα προϊόντα αυτά κατά τρόπο που θα μπορούσε να παραπλανήσει τον χρήστη ως προς τους κινδύνους που ενδέχεται να ενέχουν τα προϊόντα για την υγεία του ανθρώπου, των ζώων ή για το περιβάλλον ή ως προς την αποτελεσματικότητά τους, υποβαθμίζοντας τους εν λόγω κινδύνους ή ακόμη και αποκλείοντας την ύπαρξή τους, χωρίς ωστόσο να έχει κατ' ανάγκην γενικό χαρακτήρα.**

(υπογραφές)